

NOVA DOBA

(NEW ERA)

Naslov — Address
NOVA DOBA
6117 St. Clair Ave.
Cleveland, Ohio
(Tel. HEnderson 3889)

Napredok J. S. K. Jednote ni
odvisen samo od splošnih razmer,
ampak v mnogo večji meri od naše
aglomeracije.

URADNO GLASILO JUGOSLOVANSKE KATOLIŠKE JEDNOTE — OFFICIAL ORGAN OF THE SOUTH SLAVONIC CATHOLIC UNION

Entered As Second Class Matter April 15th, 1926, at The Post Office at Cleveland, O., Under The Act of March 3rd, 1870. — Accepted for mailing at special rate of postage, provided for in Section 1103, Act of October 3rd, 1917, Authorized March 15th, 1925.

NO. 48 — ŠTEV. 48

CLEVELAND, O., WEDNESDAY, DECEMBER 22D 1931 — SREDA, 2. DECEMBRA 1931

VOL. VII. — LETNIK VII.

DRUŠTVENE IN DRUGE SLOVENSKE VESTI

Tridesetletnico ustanovitev praznovalo društvo sv. Stefana, št. 26 J. S. K. Jednote v Pittsburghu, Pa., na Štefanovo, 26. decembra. Običajni letni banket s sledočno plesno zabavo bo letos radi tridesetletne slovenskej kot druga leta.

Domača zabava društva Ilirška Vila, št. 173 J. S. K. Jednote v Clevelandu, O., ki se je vrnila na večer 28. novembra, je prav prijetna in razigrana. Posetili so jo večinoma vsi člani in njimi lepo število njihovih prijateljev. Pisek teh vratil, ki je društveni zapisnik od ustanovitve društva, je presečen videti in slišati, ima društvo toliko muzikantov izvezbanih članov.

Slovenska šola S. N. Doma v Clevelandu se pripravlja na prireditve božičnice, ki se bo vrnila na večer 24. decembra.

V Slovenskem narodnem domu v Gowandi, N. Y., bo na večer 5. decembra vprizorjena zavetna igra "Trije ženini."

Začetkom januarja bo začela poslovna Slovenska mladinska skupnost v Slovenskem delavskem centru na Waterloo Rd. v Clevelandu. Priprave za otvoritev bo v polnem teku.

Slovenski Sokol v Chisholmu, N. J., se je zopet začel gibati. Na večer 11. decembra se bo v Community Bldg. vršila seja, kjer se namen je oživeti društveno aktivnost.

Devetindvajset let je Mr. Anton Bobek v Clevelandu že član JSKJ, pa ni v vsem tem potegnil še niti centa boljšice podpore. Na večer 25. novembra pa ga je na cestnem začetku zadela kara cestne žemalnice in ga podrla; pri padcu je bil precej resne poškodbe. Mr. Bobek, dolgoletni zastopnik nekaterih parobrodnih linij, je clevelandskimi Slovenci osebnost. Njegovi mnogi prijatelji mu želijo, da se vrne v svojega okrevanja.

Preminil je dne 26. novembra v toplicah Hot Springs, Ark., kjer je iskal zdravja, eden prvi hrvatskih pionirjev v Clevelandu, "stric" John Popović. Bil je radi svoje podjetnosti gostoljubnosti in dobre srca poznan in priljubljen med Hrvati, Slovenci in Američani. V Ameriki je bival 55 let. Pokopan je bil ob velikem udeležbi njegovih znanih prijateljev v Clevelandu dne 1. decembra.

V mestnih bolnicah v Clevelandu dne 28. novembra podlegel bolezni, katere si je sam predal, Frank Pucel, ki je prej naredno zakljal svojo ženo. Pucel je bil star 34 let, doma v Škofji Loka in je bival v Ameriki 17 let.

PRVI SNEG sezone je pobil okrožje Velikih jezer dne 27. novembra. Zimsko vreme se je pojavilo za petami neneadno gorkega in dolgega indianskega poletja. Sneg je večinoma skopnel, hladno vreme pa je ostalo.

SNEZNI VIHAR je presenetil okrog 500 Zuni in Navajo Indijancev na visokih planotah New Mexico, kjer so nabirali takozvane "pinon" orehe. Rešilna ekspedicija se je takoj napotila s hrano in obleko na zanesene gorske planote, da reši Indijance smrti vsled lakote in mrazu. Začnja poročila javljajo, da je snežni vihar vodil v Ameriki 17

RAZNO IZ AMERIKE IN INOZEMSTVA

GOVERNER države Wisconsin, progresivni republikanec Philip F. La Follette, je predložil državnemu parlamentu obširen in radikalni program. La Follette priporoča, da se določi 17 milijonov dolarjev za direktno podporo brezposelnim, da se regulira delovne ure in s tem omogoči zaposlenje večjega števila delavcev in da se sprejme zakon za obvezno zavarovanje proti brezposelnosti. Dalje priporoča, da se na velike dohodke zviša državni dohodniški davki do 30 odstotkov, in da se obdavči verižne trgovine in dodatne korporacije.

WILLIAM GREEN, predsednik Ameriške delavske federacije, je izjavil, da je brezposelnost zajela okrog 20 percentov unijskih delavcev.

PRVA SEJA komisije, ki jo je imenoval ohijski govor George White, da študira situacijo brezposelnosti, se bo vrnila 8. decembra v Columbusu, O. Naloga komisije je sestaviti načrt zavarovanja proti brezposelnosti, ki naj bi bil predložen parlamentu.

PREDSEDNIK HOOVER ima zadnje čase precejen boj s takozvanom "Mornariško ligo," ker je proračun za gradnjo novih bojnih ladij znižal za več kot 50 milijonov dolarjev. Gotovi finančni interesi so hudi, ker do zglobili precej dobička pri gradnji bojnih ladij. Pri tistih 50 milijonih bi se dalo že priljuno zasluziti.

PROHIBICIJA tvori vedno bolj kričeče vprašanje v narodnem in političnem življenju te dežele. Zvezni senator Hiram Bingham iz države Connecticut bo v senatu predložil amendment, ki naj bi odpravil 18. amendment.

V državi Ohio je bila inkorporirana nova organizacija, ki se bo borila za odpravo državne prohibicijske postave. V organizaciji so vplivni republikanci iz Clevelandu, kot državni senator Ackerman, okrajni blagajnik Collister in Maurice Maschke, vodja republikancev v Cuyahoga countyu.

CHICAGO, ki je drugo največje mesto v Zedinjenih državah, se nahaja v silnih dolgovih in v hudi finančni skrpicah. Policijski, učiteljice, ognjegasci, cestni pometniki in drugi mestni uslužbenci dobivajo plače zelo neredno. S 1. januarjem 1932 je American Federation of Labor začela svojo borbo za osemurni delavni dan.

Statistike pokazujejo postopni razvoj v tej smeri. L. 1909 izmed 6,500,000 tovarniških delavcev le približno 9 odsto je delalo po 48 ur ali manj na teden, dočim 40 odsto je delalo po 60 ur na teden ali še več. Deset let kasneje je izmed 9,000,000 delavcev 12 odsto dela po 44 ur, 48.6 odsto 48 ur in le 12 odsto po 60 ur ali več. Med letoma 1915 in 1919 je poldnevna sobota postala splošna v stavbeni obrti in tudi v raznih tovarnah.

V zadnjih letih je nastalo gibanje, da sobota bodi ves dan praznik, tako petdnevni delavni teden. Stavbeni delavci so predlagali v tej zahtevi. Petdnevni teden je bil že uveden v 190 mestih za eno ali drugo stroko stavbne industrije in v 40 mestih vse stroke te industrije de-

PETDNEVNO DELO

Leta 1828 je "Delavska stranka," tedaj precej močna v Philadelphia, sprožila volilno geslo: "Od šestih do šestih." Cilj stranke je bilo znižanje delavnih ur. Predlagali so devet ur dela na dan, ne všeči dve uri za kosilo.

Kaka razlika od tega zahtevka v l. 1828 do današnjih zahtevkov organiziranega delavstva, da se uvede delavni teden petih dni ali 44 ur v industriji!

Federalni urad za delavske statistike je pred kratkim dovršil študijo o približno 38,000 tovarnah v 77 raznih industrijah in študija pokazuje rastoče tendence za stalno uvedenje petdnevnega teda. Od pregledanih tovarn 673 izmed njih je bilo za stalno uvelod petdnevni teden. To ne všeči onih podjetij, ki so uvedla petdnevni teden začasno v očigled sedanje depresije.

Znižanje delavnih ur je posledica stalnega zgodovinskega razvoja. In zgodovina delavstva v Združenih državah pokazuje, da se delavnne ure vedno bolj znižujejo. Pred enim stoletjem se je smatralo kot normalno, da je človek delal od zarje do mračka, 11, 12, ali celo 13 ur na dan. Prva posledica takozvane industrijske revolucije, ki jo je povzročilo uvedenje parnega stroja, je bilo znatno podaljšanje delavnega dne. Kajti lastniki malih obrti, ki so bili odvisni od ročnega dela, so skušali tekmovati s strojem — zmanj seveda — in so zato podaljšali ure dela.

Pritok imigracije po ustanovljenju te republike in zaščitne tarife, uvedene po vojni l. 1812, so bile vzporedne z velikanskim razvojem industrije v Ameriki. Istočasno se je začelo prvo mravnjanje proti dolgim uram dela. Kajti lastniki malih obrti, ki so bili odvisni od ročnega dela, so skušali tekmovati s strojem — zmanj seveda — in so zato podaljšali ure dela.

Pritok imigracije po ustanovljenju te republike in zaščitne tarife, uvedene po vojni l. 1812, so bile vzporedne z velikanskim razvojem industrije v Ameriki. Istočasno se je začelo prvo mravnjanje proti dolgim uram dela. Kajti lastniki malih obrti, ki so bili odvisni od ročnega dela, so skušali tekmovati s strojem — zmanj seveda — in so zato podaljšali ure dela.

Daterna panika l. 1837 je ustavila agitacijo za skrajšanje delavnega dne, ali l. 1840 je predsednik Van Buren vzpostavil agitacijo za skrajšanje delavnih ur, ko je uvedel 10 ur dela za vse državne nastavljence. Temu so sledile tudi posamezne države za svoje uradnike.

Prič v slišimo o zahtevku za osemurno delo l. 1844, ko so si tesarji mornariške ladjevne skupnosti nekega J. Whiteja, ki je zaprt v joljetski ječi radi ropa. White pa se je tako bal sedanje svetovne depresije, da je prosil odbor, naj ga pusti v ječi vsaj še eno leto. Odbor mu je ustreljal.

STAROMODNE PTICE

V džunglah ob reki Orinoco v republiki Venezuela živi posebna vrsta ptic, imenovana "hoatzin." Ti ptiči potrjujejo teorijo naravnoslovcev, da so se ptice razvile iz reptilov, ker tvorijo nekako prehodno vrsto. Dorasli "hoatzin" je eden, nekakemu fazan podoben ptič, ki najrajsi lenari kje bližu vode ali nad vodo. Tudi gnezdi na drevju ali grmovju ob vodi. Mladiči so še precej časa potem ko se izvaze iz jaje golii in nič kaj lepi ter močno sličijo svojim prednikom kuščarjevega plemena. Predno jim zraste perje že oplezajo vse veje domovinskega drevesa, kajti na "prednjih nogah," ki se pozneje razvijejo v prave ptičje peruti, imajo močne kremlje. Ako tak napolni ptič po nerodnosti pada v vodo, zna takoj dobro plavati in to celo pod vodo; priplava na breg do domadilstva kavo, pa tudi juha in razne omake. Iz istega se tudi pridobiha neke vrste mleka; rabi se ga tudi pri izdelavi sira in sladkorčkov. Zeleño stročje fižola daje okusno zelenjavo. Zrnje fižola vsebuje 15 do 18 percentov olja, zato se rabi tudi za izdelavo mila, eksplativnih snovi, glicerina, toaletnih pršalkov, linoleja in celo tinte. Soje je več sto različnih vrst, toda najbolj cenjena je tista, ki producira rumeno zrnje. Na jugu Zedinjenih držav jejo sojo večinoma kot živilsko krmilo; v to svrhu jo kosijo zeleno kot alfalfa.

Pravi vzrok za krvave boje v

DROBNE ZANIMIVOSTI

Leta 1896 so bili v Zedinjenih državah samo štirje avtomobili, zdaj pa jih je okrog 25 milijonov. Pajčevina je tako tanka in lahka, da bi lahko z enim funtom iste civilni našo zemljo priča!

Pretekli mesec je bilo v mestu Reno, Nevada, ločenih 688 zakskevskih parov. V prvih osemih mesecih tega leta so ločitve iskanje pari pustili v državi Nevada v znamenju fižola, oziroma za fižol! To se sicer čudo in neverjetno sliši, vendar je resnica.

Mala, nizkemu fižolu zelo podobna stročnica, imenovana soja (soy bean), pomeni za Japonsko in Kitajsko toliko kot pomembna za Zedinjeni države bombo in pšenica. V delu ogromne Kitajske, ki se imenuje Mandžurija, se pridelava letno 80 percentov vsega svetovnega pridelka soje. Vsak leta je vredna 52 in pol metra. Na vrhu tega 13. nadstropja pride še 5 do 6 metrov visok zaključek. Seveda je stavba zasenkrat še v surovem stanju. Vsa stavba bo popolnoma dograjena sredji prihodnjega poletja. Umetno je, da so Ljubljani na svoji nebotičnik zelo ponosni, saj je najvišje poslopje v vsej Jugoslaviji.

Zvez letalskih pilotov, znana pod imenom United States Air Pilots' Association, ima ameriškega zračnega junaka, C. A. Lindbergha označenega kot amaterja. V nekem okraju na Irskem so nedavno v cerkvah molili za manj dežja.

Kapitalisti Zedinjenih držav imajo investiranih v inozemstvu na 25 točno milijonov dolarjev.

Ponkod v Avstraliji so ovčarski psi obuti v usnjate čevlje, da jih varujejo ostrega trinja.

Republika Chile je naložila davek na čisti dobitek bančnih podjetij.

Angleški geolog dr. Arthur Holmes sonda, da so meteore ali zvezdni utrinki, ki pogostokrat padajo na zemljo, približno iste starosti kot naša zemlja.

Ligi narodov pripada zdaj 55 držav; najnovejša članica Lige narodov je Mehika.

Japonski dnevniki rabijo vso moderno tiskarsko opremo, z izjemo linotypa; njihove črke, ki niso črke v našem pomenu, je treba staviti na roko.

Parčni odbor je nedavno nameraval priporočiti za pomilovitev nekega J. Whiteja, ki je zaprt v joljetski ječi radi ropa. White pa se je tako bal sedanje svetovne depresije, da je prosil odbor, naj ga pusti v ječi vsaj še eno leto. Odbor mu je ustreljal.

Soja fižol ima visoko hranilno vrednost. Moka iz istega se rabi za različno pecivo, za makarone, prepečenec itd. Iz posušenih zrn na tega fižola se napravlja nadomestilo za kavo, pa tudi juha in razne omake. Iz istega se tudi pridobiha neke vrste mleka;

rabi se ga tudi pri izdelavi sira in sladkorčkov. Zeleño stročje fižola daje okusno zelenjavo. Zrnje fižola vsebuje 15 do 18 percentov olja, zato se rabi tudi za izdelavo mila, eksplativnih snovi, glicerina, toaletnih pršalkov, linoleja in celo tinte. Soje je več sto različnih vrst, toda najbolj cenjena je tista, ki producira rumeno zrnje. Na jugu Zedinjenih držav jejo sojo večinoma kot živilsko krmilo; v to svrhu jo kosijo zeleno kot alfalfa.

Pravi vzrok za krvave boje v

Mandžuriji in s tem zvezane skrbi Lige narodov je ponižen in nad vse koristen soja-fižol.

STAROMODNE PTICE

Na ameriškem zapadu in jugozapadu rasto po visokih planotah neke vrste ptic, imenovane "hoatzin." Ti ptiči potrjujejo teorijo naravnoslovcev, da so se ptice razvile iz reptilov, kajti na "prednjih nogah," ki se pozneje razvijejo v prave ptičje peruti, imajo močne kremlje. Ako tak napolni ptič po nerodnosti pada v vodo, zna takoj dobro plavati in to celo pod vodo; priplava na breg do domadilstva kavo, pa tudi juha in razne omake. Iz istega se tudi pridobiha neke vrste mleka;

zreliho fižola, kajti na "prednjih nogah," ki se pozneje razvijejo v prave ptičje peruti, imajo močne kremlje. Ako tak napolni ptič po nerodnosti pada v vodo, zna takoj dobro plavati in to celo pod vodo; priplava na breg do domadilstva kavo, pa tudi juha in razne omake. Iz istega se tudi pridobiha neke vrste mleka;

zreliho fižola, kajti na "prednjih nogah," ki se pozneje razvijejo v prave ptičje peruti, imajo močne kremlje. Ako tak napolni ptič po nerodnosti pada v vodo, zna takoj dobro plavati in to celo pod vodo; priplava na breg do domadilstva kavo, pa tudi juha in razne omake. Iz istega se tudi pridobiha neke vrste mleka;

zreliho fižola, kajti na "prednjih nogah," ki se pozneje razvijejo v prave ptičje per

"Nova Doba"

GLASILLO JUGOSLOVANSKE KATOLISKE JEDNOTE

Lastnina Jugoslovanske Katoliške Jednote.

IZHAJA VSAKO SREDO

Cene oglasov po dogovoru.

Naročnina za člane 72c letno; za nečlane \$1.50, za inozemstvo \$2.

OFFICIAL ORGAN

of the
SOUTH SLAVONIC CATHOLIC UNION, Inc., Ely, Minn.

Owned and Published by the South Slavonic Catholic Union, Inc.

ISSUED EVERY WEDNESDAY

Subscription for members \$0.72 per year; non-members \$1.50

Advertising rates on agreement

Naslov za vse, kar se tiče lista:

NOVA DOBA, 6117 St. Clair Ave. Cleveland, O.

VOL. VII. 83

NO. 48

LETNE SEJE

Skoro vsa društva naših centraliziranih podpornih organizacij obdržujejo svoje glavne ali letne seje meseca decembra. Vse seje so važne in je priporočljivo, da se jih članji kar mogoče polnoštevilno udeležujejo, a najvažnejše so nedvomno te glavne ali letne seje.

Decemberske seje so nekak računski zaključek društvenih aktivnosti in društvenega napredka v letu, ki se je približalo koncu. Pregled teh aktivnosti in napredka daje članstvu podlago za načrte prihodnjega leta. Pravila Jednote določujejo splošno smernico društvenega poslovanja, podrobnosti pa si določi vsako društvo samo po krajevnih in časovnih razmerah.

Te določbe seveda ne smejo kršiti jednotinjih pravil, kakor ne smejo legislature posameznih držav naše Unije sklepati postav, ki bi kršile federalne postave. Društva odločajojo na decemberskih sejah kdaj in kje se bodo vršile redne mesečne seje, na kak način se bodo dobila finančna sredstva za pokritje društvenih stroškov, po kakšnem redu naj se vrši obiskovanje bolnikov itd. Res je sicer, da ima vsaka mesečna seja, na kateri je kvorum navzoč, pravico sklepati o takih zadevah, res pa je tudi, da se to navadno določi na letnih sejah, ko je običajno največ članov navzočih. Na ta način pride volja večine članstva bolj do yeljave. Sklepi letne seje se navadno smatrajo za nekaka društvena pravila za vse leto.

Nedvomno najvažnejša zadeva, katero ima za rešiti decemberska seja, je izvolitev društvenega odbora za bodoče poslovno leto. Društveni odbor je duša in vodična sila vsega društva. Slab, nezmožen in prepirljiv odbor lahko paralizira najboljše društvo. Nasprotno pa tudi priljeno zaspavo društvo s pametnim, zmožnim in aktivnim odborom lahko beleži lepe uspehe.

Dobri društveni odborniki so zlata vredni, zato naj bi jih skušalo vsako društvo obdržati ali si jih izvoliti in, če razmere dopuščajo, tudi primerno plačati. Ni nikak piknik biti društveni odbornik, posebno tajnik, zlasti še v teh ne normalnih časih.

Velike važnosti je torej, da se glavne ali letne seje udeležijo po možnosti vsi člani. Le s sodelovanjem vseh bo možno napraviti dober načrt za poslovanje prihodnjega leta. Kdor je zmožen in ga druge razmere ne ovirajo, naj se ne brani odborniškega mesta, če mu je ponujeno. To priporočilo je na mestu, ker dandanes se le malokdo poganja za društveni urad, ki navadno pomeni precej dela in odgovornosti, pa malo plače in priznanja.

Tu naj pride na pomoč lojalnost do J. S. K. Jednote. Vsako vzorno in napredujoče krajevno društvo veča ugled in napredek Jednote. Jednote ni brez društev in prav tako ne more napredovati. Jednote, če ne napredujejo njena podjetja društva. Sploh se od vsakega člana J. S. K. Jednote pričakuje, da prispeva svoj del za skupno organizacijo potom aktivnosti pri društvu, h kateremu spada. Velik del društvenih aktivnosti pa se bo začrtaло ali določilo na glavnih ali letnih sejah. Zato naj se vsi bratje in sestre, katerim je le količaj mogoče, udeležijo decemberskih sej svojih društev.

POPRAVEK

V Novi Dobi z dne 25. novembra 1931 je tiskarski škrat v prvem odstavku članka "Iz urada glavnega tajnika" napravil majhno, toda resno napako, ki je povzročila, da je prvi stavek v protislovju s četrtnim. Prvi odstavek dotičnega tajnikovega poročila bi se nameč moral pravilno glasiti tako:

"PODPORA ZA BREZPOSELNE ČLANE"

V smislu sklepa izredne seje glavnega odbora z dne 19. oktobra se bodo dohodki, ki jih prejema Jednote v sportnem skladu porabili za podporo tistim članom, ki so star 65 let in ki vsled obstojnih razmer ne morejo plačevati svojih asesmentov. Takih članov je seveda veliko in v poštev pridejo tisti, ki se nahajajo v najbolj kritičnem stanju. Dohodki v sportnem skladu znašajo približno 260 dolarjev mesečno, torej lahko več sudi, koliko članov je mogoče podpirati s to svoto. Da jih bo pa čim več deležnih te podpore, je glavni odbor obenem sklenil, da se v naprej plačuje članom, ki še niso prestopili starosti 65 let, SAMO NJIH SMRTNINSKI ASESMEN, oziroma asesment, ki ga plačujejo neenakopravni člani. Razume se, da predno glavni urad nakaže tako podporo, mora biti ista po glavnem odboru odobrena, in v to svrhu mora član potom svojega društva vložiti pri glavnem tajništu prošnjo na predpisane forme, ki mora biti poleg njegovega podpisa obenem potrjena po društvenih uradnikih. Člani, katerih prošnje bodo po glavnem odboru ugodno rešene, si bodo morali potem sami na kak način pomagati glede plačila ostalih asesmentov, in če tega ne bodo v stanu storiti, potem bodo pač morali sprememniti zavarovalnino v neenakopravni razred. V takih slučajih bodo morali podpisati tozadne spremembne forme, katere jim bodo predložili krajevni tajniki."

IZ URADA GLAVNEGA TAJNIKA

VAŽNOST LETNIH SEJ DRUŠTEV

Meseca decembra se vršijo letne seje naših društev. Te seje bodo letos tembolj važne, ker se vrši drugo leto XIV. redna konvencija Jugoslovanske Katoliške Jednote in je pričakovati, da bo članstvo izvilito v odbor najbolj zmožne in mlajše moći. Kmalu po Novembru se prične razmotrovjanje o morebitnih spremembah, ki jih zahtevajo sedanja naša pravila in o drugih važnih problemih, ki bodo predloženi konvenciji v razpravo, in samo po sebi je umevno, da bodo pri teh razpravah imeli vodilno besedo društveni uradniki, katerim bi morale biti razmere pri Jednote najbolj znane. In ne samo iz navedenega razloga, ampak tudi vsled več drugih razlogov je priporočljivo, da članstvo izvoli najspodbudnejše osebe v društveni odbor. Predsedništvo mora paziti, da vladna sloga pri društvu ip da je red na društvenih sejah; skrbeti, da vsi ostali člani društvenega odbora vestno in točno upravljajo svoje urade in da se v nobenem slučaju ne kršijo jednotinjih pravila.

Tajništvo mora skrbeti, da člani pravočasno plačujejo svoje asesmente, da so v njih knjigah vsi dohodki in stroški pravilno zabeleženi, da se v določenem času odpoljite asesment na Jednote, da redno in pravilno poročajo o morebitnih spremembah med njih članstvom, da ne sprejemajo v Jednote cene dvomljivega značaja, da skušajo onemogočiti vsako morebitno simulacijo in da držijo natančen zapisnik vseh društvenih zaključkov.

Blagajništvo mora seveda paziti na varnost jednotinjega premoženja in v svrhu boljše kontrole od časa do časa primerjati svoje knjige s knjigami tajništva. Nadzorni odbor ima važno nalogu, da med letom večkrat pregleda knjige tajništva in blagajnika in da o rezultatu poroča članstvu pri rednih ali izrednih sejah. Važno ter tako odgovorno nalogu imajo tudi bolniški nadzorniki ali obiskovalci, ki imajo najboljšo priliko preprečiti simulacijo med člani. Slednji imajo najtežo nalogo, a njih bratska delnost jim narekuje, da ne morejo in ne smejo delati nobenih izjem. Oni so pa svojem uradu primorani poročati resnico, in ako bi se kateri izmed njih izneveril svojemu poklicu, ni vreden biti še nadalje član naša ali katero druge slike bratske organizacije. Društveni odborniki so po svojih uradnih ravno tako važni faktorji pri Jednoti kot glavni odborniki. Brez društvenega odbora bi bilo vsako poslovanje glavnega urada nemogoče. Radi tega je točno in pravilno poslovanje glavnega tajništva v veliki meri edvisno od kooperacije društvenih uradnikov. Dasirovno tudi glavni tajnik ni nezmotljiv, vendar se marsikaka pomota lahko onemogoči in prepreči, kako so porabite kuverte z imenom prejšnjega tajnika, če jih imate še v zalogi.

Anton Zbašnik,
gl. tajnik.

KNJIŽEVNOST

SLOVENSKO AMERIKANSKI KOLEDAR za leto 1932, ki ga je izdal in založil uredništvo lista "Glas Naroda" v New Yorku, je po obliki prejšnjim izdajam podobna, mehko vezana knjiga, obsegajoča 160 strani. Poleg koledarskih podatkov vsebuje večje število zanimivih in poučnih člankov, opisov in povesti. Kot sotrudnika sta v koledarju zastopana Marko Rupnik in Frank Troha. Koledar se prodaja po 50 centov iztis in je vsled bogatega v pestreg stilu vreden te svote. Naroča se na naslovu: "Glas Naroda", 216 W. 18th St., New York, N. Y.

Kadar koli se vam nudi prilika spregovorite dobro besedo za našo verno, gospodarsko trdno in nepristransko J. S. K. Jednote.

NAPREJ DATIRANE BOLNIŠKE NAKAZNICE

V tem kratkem času, od kar sem prišel v glavni urad, opazil sem več ali manj nedosegljnosti pri nekaterih zdravnikih. Ta nedosegljnost obstoji v tem, da nekateri zdravniki kar po par

VSAK PO SVOJE

(Nadaljevanje iz 1. strani)

da-l depresija ovira rast las in muštar, ali je naučila kandidate za lepoto, da na obrazu pridelano alfalo kar sami oklestijo doma.

Pred približno enim mesecem smo imeli v tej deželi razne volitve. Bilo je dosti zavabe za nas volilice, precej veselja za zmagovalce in še neprimerno več razočaranja in jeze za poražene kandidate. Prijatelj Cahej je dejal, da so nekateri poraženi kandidati par dni nosili take obrazne kot preroč Habakuk, ko ga je angelj za lase vlekel k Danielu v levnjak.

Kako zamore zdravnik trdi, da je član okreval 19. novembra, če ga je zadnjic preiskal 15. novembra? Kaj pa če bi član 17. novembra umrl, ali bi bil 25. novembra še živ? Bi Jednota tudi v takem slučaju moralna nakaznica 15. novembra, spodaj pa napiše, da je član popolnoma okreval 17., 19., 22. ali celo 25. novembra.

Jako zamore zdravnik trdi, da je član okreval 19. novembra, če ga je zadnjic preiskal 15. novembra? Kaj pa če bi član 17. novembra umrl, ali bi bil 25. novembra še živ? Bi Jednota tudi v takem slučaju moralna nakaznica 15. novembra, spodaj pa napiše, da je član popolnoma okreval 17., 19., 22. ali celo 25. novembra?

Jaz sicer ne vem, če zdravnik

je priporočljivo, da članstvo izvoli najspodbudnejše osebe v društveni odbor. Predsedništvo mora paziti, da vladna sloga pri društvu ip da je red na društvenih sejah; skrbeti, da vsi ostali člani društvenega odbora vestno in točno upravljajo svoje urade in da se v nobenem slučaju ne kršijo jednotinjih pravila.

Prijatelji, ki so tisti časi, ko so se cenjeni sobrat na društvenih letnih sejah potegovali za mandate tajnikov, podtajnikov, zapisnikarjev, blagajnikov, nadzornikov in vratarjev — skoraj tako, kot se kandidati današnjih časov potegujejo za čast županov, councilmanov, sodnikov in kongresnikov! Dandanes je treba sobrate marsikje za božjo voljo prosliti, da kateri kak urad prevzame.

Za volitve društvenega predsednika se je včasi vršila kampanja, po resnosti slična kampanji za predsednika Zedinjenih držav, ali vsaj kampanji za govornnika, če bilo društvo bolj majhno. Po volitvah pa je novozivljeni predsednik tako radodarno dajal za pijačo, da so se mnogi sobrati še drugi dan vračali s seje. Seveda so bili včasi tako sladko navdušeni, da so se smatrali 200-procentno kavkaškega plemena: sto percentov radi bele kože, katero so pododelovali po svojih prednikih, sto percentov pa zato, ker so vso noč prekavkali.

A. J. T.

RAZNO IZ AMERIKE IN INOZEMSTVA

(Nadaljevanje iz 1. strani)

jo, da je zmrznilo 11 Indijancev, usoda kakih 200 oseb pa je še neznana.

SVETOVNOZNANI "doktor" za zlomljene, natrete in izsklepo vržene kosti in za zvajanje, John D. Reese, je umrle 29. novembra v Youngstownu, O., star 76 let. Mož ni bil doktor po poklicu, vendar je bil v svojem poslu tako spremen in usoden, da mu je legistatura države Ohio s posebno postavo dovolila izvrševanje njegovega poklica. Zapustil je precejšnje premičenje, dasi ni nobenemu pacientu nič računal, ampak je vzel, kar mu je kdo ponudil. Mnogim narodno in svetovno znamenitim ljudem je mož uspešno naravnal kosti. Množkat je imel po 80 pacientov dnevno, pozneje pa ni mogel več tolikoga dela zmagovali in se je omejil le na kakih 20 bolj resnih slučajev dnevno.

STALIŠČE Lige narodov v japonsko-kitajskem konfliktu je postalno mnogo trdnejše, ko sta se Henry L. Stimson, ameriški tajnik zunanjih zadev, in Charles G. Dawes, ameriški poslanik v Angliji, pridružila zatevni Lige narodov, da Japonska ustavi svoje vojne operacije v Mandžuriji. Zadnja poročila javljajo, da so zastopniki Kitajske in Japanske pripravljeni sprejeti pri Lige narodov predloženi kompromisi, ki določajo odpoklici japonskih čet iz Chin-chow okrožja in protekcijo za Japonce v Mandžuriji.

Zakaj pet dni dela? Dočim je gibanje za znižanje delavnih ur v temeljajo svoje zahteve kot potrebe iz socijalnih in moralnih ozirov, so moderni argumenti bolj gospodarske narave. Mnogi ekonomisti poudarjajo, da krajši delen deli bi imel za posledico zaposlenje večjega števila delavcev in tako znižati rastoci problem tehnologične nezaposlenosti, pravzrocene od okoljske, da stroji čim dalje bolj odpravljajo delo človeških ruk. Večje število delavcev bi ustvarilo konsumpcijo in tako potrebo po večji količini blaga. Poudarja se tudi dej-

Jugoslovanska

Ustanovljena 1. 1898

Kat. Jednota

Inkorporirana 1. 1891

GLAVNI URAD V ELY, MINN.

Glavni odborniki:

Predsednik: PAUL BARTEL, 901 Adams Ave., Waukegan, Ill.

Podpredsednik: ROSE SVETICH, Box 1395, Ely, Minn.

Tajnik: ANTON ZBAŠNIK, Ely, Minn.

Blagajnik: LOUIS CHAMPA, 416 East Camp St., Ely, Minn.

Vrhovni zdravnik:

DR. F. J. ARCH, 618 Chestnut St. N. S. Pittsburgh, Pa.

Nadzorni odbor:

New Era

ENGLISH SECTION OF
Official Organ
of the
South Slavonic Catholic Union.

Nova Doba

AMPLIFYING THE VOICE OF THE ENGLISH SPEAKING MEMBERS

Current Thought.

MAN OF THE FUTURE

Scientists believe that by the year 2500 thought will fly around lightning. Swiftness in mental processes will have revolutionized every activity known to man. All amusements will belong to the intellectual classification. Such pleasures as depended upon brute strength will have gone by the board, eliminated by the mere fact of mental development.

Prize fighting will be looked upon with even less respect than now accord to scientific boxing. In every way by every diagnosticating painter of the present, it will be an age of brains. Brown will have been subdued by brains and truly then pen will be mightier than the sword. Naturally, says a professor, life for man will be far more complex than ever before, with the simplification of thought.

Thus, the mental transference of thought, while not yet entirely substantiated, if it continues to develop in the way claimed it, will be a part of the upheaval of things. When this is thoroughly understood, this point alone will increase efficiency and speed up the mode of life generally. Again, the professor says probably by 2500 the study of wave motion will be inten-

tionally studied, if it continues to develop in the way claimed it, will be a part of the upheaval of things. When this is thoroughly understood, this point alone will increase efficiency and speed up the mode of life generally. Again, the professor says probably by 2500 the study of wave motion will be inten-

tionally studied, if it continues to develop in the way claimed it, will be a part of the upheaval of things. When this is thoroughly understood, this point alone will increase efficiency and speed up the mode of life generally. Again, the professor says probably by 2500 the study of wave motion will be inten-

tionally studied, if it continues to develop in the way claimed it, will be a part of the upheaval of things. When this is thoroughly understood, this point alone will increase efficiency and speed up the mode of life generally. Again, the professor says probably by 2500 the study of wave motion will be inten-

tionally studied, if it continues to develop in the way claimed it, will be a part of the upheaval of things. When this is thoroughly understood, this point alone will increase efficiency and speed up the mode of life generally. Again, the professor says probably by 2500 the study of wave motion will be inten-

tionally studied, if it continues to develop in the way claimed it, will be a part of the upheaval of things. When this is thoroughly understood, this point alone will increase efficiency and speed up the mode of life generally. Again, the professor says probably by 2500 the study of wave motion will be inten-

tionally studied, if it continues to develop in the way claimed it, will be a part of the upheaval of things. When this is thoroughly understood, this point alone will increase efficiency and speed up the mode of life generally. Again, the professor says probably by 2500 the study of wave motion will be inten-

tionally studied, if it continues to develop in the way claimed it, will be a part of the upheaval of things. When this is thoroughly understood, this point alone will increase efficiency and speed up the mode of life generally. Again, the professor says probably by 2500 the study of wave motion will be inten-

tionally studied, if it continues to develop in the way claimed it, will be a part of the upheaval of things. When this is thoroughly understood, this point alone will increase efficiency and speed up the mode of life generally. Again, the professor says probably by 2500 the study of wave motion will be inten-

tionally studied, if it continues to develop in the way claimed it, will be a part of the upheaval of things. When this is thoroughly understood, this point alone will increase efficiency and speed up the mode of life generally. Again, the professor says probably by 2500 the study of wave motion will be inten-

tionally studied, if it continues to develop in the way claimed it, will be a part of the upheaval of things. When this is thoroughly understood, this point alone will increase efficiency and speed up the mode of life generally. Again, the professor says probably by 2500 the study of wave motion will be inten-

tionally studied, if it continues to develop in the way claimed it, will be a part of the upheaval of things. When this is thoroughly understood, this point alone will increase efficiency and speed up the mode of life generally. Again, the professor says probably by 2500 the study of wave motion will be inten-

tionally studied, if it continues to develop in the way claimed it, will be a part of the upheaval of things. When this is thoroughly understood, this point alone will increase efficiency and speed up the mode of life generally. Again, the professor says probably by 2500 the study of wave motion will be inten-

tionally studied, if it continues to develop in the way claimed it, will be a part of the upheaval of things. When this is thoroughly understood, this point alone will increase efficiency and speed up the mode of life generally. Again, the professor says probably by 2500 the study of wave motion will be inten-

tionally studied, if it continues to develop in the way claimed it, will be a part of the upheaval of things. When this is thoroughly understood, this point alone will increase efficiency and speed up the mode of life generally. Again, the professor says probably by 2500 the study of wave motion will be inten-

tionally studied, if it continues to develop in the way claimed it, will be a part of the upheaval of things. When this is thoroughly understood, this point alone will increase efficiency and speed up the mode of life generally. Again, the professor says probably by 2500 the study of wave motion will be inten-

tionally studied, if it continues to develop in the way claimed it, will be a part of the upheaval of things. When this is thoroughly understood, this point alone will increase efficiency and speed up the mode of life generally. Again, the professor says probably by 2500 the study of wave motion will be inten-

tionally studied, if it continues to develop in the way claimed it, will be a part of the upheaval of things. When this is thoroughly understood, this point alone will increase efficiency and speed up the mode of life generally. Again, the professor says probably by 2500 the study of wave motion will be inten-

tionally studied, if it continues to develop in the way claimed it, will be a part of the upheaval of things. When this is thoroughly understood, this point alone will increase efficiency and speed up the mode of life generally. Again, the professor says probably by 2500 the study of wave motion will be inten-

tionally studied, if it continues to develop in the way claimed it, will be a part of the upheaval of things. When this is thoroughly understood, this point alone will increase efficiency and speed up the mode of life generally. Again, the professor says probably by 2500 the study of wave motion will be inten-

tionally studied, if it continues to develop in the way claimed it, will be a part of the upheaval of things. When this is thoroughly understood, this point alone will increase efficiency and speed up the mode of life generally. Again, the professor says probably by 2500 the study of wave motion will be inten-

tionally studied, if it continues to develop in the way claimed it, will be a part of the upheaval of things. When this is thoroughly understood, this point alone will increase efficiency and speed up the mode of life generally. Again, the professor says probably by 2500 the study of wave motion will be inten-

tionally studied, if it continues to develop in the way claimed it, will be a part of the upheaval of things. When this is thoroughly understood, this point alone will increase efficiency and speed up the mode of life generally. Again, the professor says probably by 2500 the study of wave motion will be inten-

tionally studied, if it continues to develop in the way claimed it, will be a part of the upheaval of things. When this is thoroughly understood, this point alone will increase efficiency and speed up the mode of life generally. Again, the professor says probably by 2500 the study of wave motion will be inten-

tionally studied, if it continues to develop in the way claimed it, will be a part of the upheaval of things. When this is thoroughly understood, this point alone will increase efficiency and speed up the mode of life generally. Again, the professor says probably by 2500 the study of wave motion will be inten-

tionally studied, if it continues to develop in the way claimed it, will be a part of the upheaval of things. When this is thoroughly understood, this point alone will increase efficiency and speed up the mode of life generally. Again, the professor says probably by 2500 the study of wave motion will be inten-

tionally studied, if it continues to develop in the way claimed it, will be a part of the upheaval of things. When this is thoroughly understood, this point alone will increase efficiency and speed up the mode of life generally. Again, the professor says probably by 2500 the study of wave motion will be inten-

tionally studied, if it continues to develop in the way claimed it, will be a part of the upheaval of things. When this is thoroughly understood, this point alone will increase efficiency and speed up the mode of life generally. Again, the professor says probably by 2500 the study of wave motion will be inten-

tionally studied, if it continues to develop in the way claimed it, will be a part of the upheaval of things. When this is thoroughly understood, this point alone will increase efficiency and speed up the mode of life generally. Again, the professor says probably by 2500 the study of wave motion will be inten-

tionally studied, if it continues to develop in the way claimed it, will be a part of the upheaval of things. When this is thoroughly understood, this point alone will increase efficiency and speed up the mode of life generally. Again, the professor says probably by 2500 the study of wave motion will be inten-

tionally studied, if it continues to develop in the way claimed it, will be a part of the upheaval of things. When this is thoroughly understood, this point alone will increase efficiency and speed up the mode of life generally. Again, the professor says probably by 2500 the study of wave motion will be inten-

tionally studied, if it continues to develop in the way claimed it, will be a part of the upheaval of things. When this is thoroughly understood, this point alone will increase efficiency and speed up the mode of life generally. Again, the professor says probably by 2500 the study of wave motion will be inten-

tionally studied, if it continues to develop in the way claimed it, will be a part of the upheaval of things. When this is thoroughly understood, this point alone will increase efficiency and speed up the mode of life generally. Again, the professor says probably by 2500 the study of wave motion will be inten-

tionally studied, if it continues to develop in the way claimed it, will be a part of the upheaval of things. When this is thoroughly understood, this point alone will increase efficiency and speed up the mode of life generally. Again, the professor says probably by 2500 the study of wave motion will be inten-

tionally studied, if it continues to develop in the way claimed it, will be a part of the upheaval of things. When this is thoroughly understood, this point alone will increase efficiency and speed up the mode of life generally. Again, the professor says probably by 2500 the study of wave motion will be inten-

INDIAN SHORTS

Chicago, Ill.—Did you get the new member yet? You haven't? Well, what's the matter? Don't tell me you can't get at least one member to join our lodge. The trouble with you is that you don't try. Check up on yourself, did you or did you not tell your friends about our lodge. Well, there, you see, you didn't. How do you expect us to have one of the best lodges of the SSCU? Talk to your parents, brothers, sisters, children and friends and I'm sure that out of a crowd like that you can at least get two members.

Come on, make up your mind to do the task you are confronted with and get it off your mind.

Anybody who wishes to be trimmed in chess, see our vice president, Joseph Mah.

We are glad to see Mary Loci with us again.

Every Tuesday evening is social night. Bring your fathers, mothers, brothers, sisters, children, friends and relatives. Everyone is invited.

I wonder what scared Marie Putz away. We sure would like to see you again, and bring your girl friend.

Has anybody seen Irene Husarik? If you chance to meet her some day, tell her how much she is missed by all of the members of the lodge. Thank you.

GET THAT NEW MEMBER!

Leo W. Moore,

No. 220, SSCU.

No. 66, SSCU Bowling League

Joliet, Ill.—SS. Peter and Paul, No. 66, SSCU, Bowling League was organized on Nov. 18, last, and consists of members of our lodge. Officers elected to head the league are as follows: Frank Ramutta, president; John P. Lunka, secretary, and Anton Skul, treasurer.

Bowling takes place every Wednesday evening on the Rivals Club Alleys. Wednesday, Nov. 25, saw the four teams entered and battling it out, with the following results:

HAZER CLOTHIERS

Kerin 172 128 170
Dragovan 104 141 117
Skul 184 195 146
Kobe 156 177 187
Hazer 181 171 160

Totals 797 812 780

EAGLE FURNITURES

Pucel 178 157 212
Rogel 106 119 140
Music 70 108 121
Bluth 190 159 153
Horvath 194 190 196

Totals 946 927 1037-2910

WHITE STORE

J. Ramutta 181 176 191
DeLong 191 138 215
Barclay 147 173 171
Smith 181 146 191
Goodson 200 190 184

Totals 900 823 952-2685

I wish luck, respect and success to all SSCU teams.

John L. Jevitz Jr., No. 66, SSCU

GEORGE WASHINGTON, NOTICE

Cleveland, O.—Members of George Washington Lodge, No. 180, SSCU, are requested to be present at the annual meeting to take place Thursday, Dec. 3, at the Slovene National Home.

Election of officers for the year 1932 will take place. Committees and other necessary bodies for the following year will also be elected. Every member should make it his special effort to be on hand. Cancel other engagements in preference to this meeting. You owe it to your lodge.

Frank Tichar, Sec'y.

NOTICE

Kitzville, Minn.—Members of St. John's Lodge, No. 112, SSCU, are to attend the annual meeting to be held Dec. 20. All absentees will be liable to a fine, as this meeting is of great importance to each and every member. All should be present.

Frank Jaklic, Sec'y.

But the real bumper crop is the

ATHLETIC BOARD OF S. S. C. U.

Chairman: F. Kress, 204 — 57th

St., Pittsburgh, Pa.

Vice chairman: J. L. Zortz, 1657 E.

31st St., Lorain, O.

Joseph Kopler, R. D. 2, Johnstown,

Pa.

J. L. Jevitz Jr., 1316 Elizabeth St.,

Joliet, Ill.

Anton Vessel, 319 W. Birch St.,

Chisholm, Minn.

Louis M. Kolar, Athletic Commissioner and Editor of English Section, 6117 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

BRIEFS

Leon Stukelj of Maribor will represent Yugoslavia at the 1932 Olympic games to take place in Los Angeles, Cal. Thus the Slovanes will be represented in the international competition of sports. Perhaps some Slovene athletic group will also send a representative.

Bernardine Gersich, 13-year-old girl of Chisholm, Minn., won third prize of a bronze medal and \$5 in cash in the Minnesota awards for the essay contest sponsored by the Highway Education Board. Bernardine wrote the essay last school year while a pupil of the Washington School, sixth grade. She is now a student in the junior high school.

Joe Malkovich of Chisholm, Minn., won first prize in the writing contest sponsored by the Minnesota High School Press Association. The Ranger, Chisholm High School publication, took third place in Class C division, from which Malkovich's sports story was taken.

Inter-Frat Basketball League for girls opened Wednesday, Dec. 2, in which the George Washington, No. 180, SSCU, is represented. Inter-Lodge Basketball League for boys opens Thursday, Dec. 3, in which Betsy Ross, No. 186, SSCU, and George Washingtons have representatives. Games will be played every week at the St. Clair Bathhouse of Cleveland.

Members of our Union again are reminded of the annual lodge meetings that are held sometime during the month of December. It is the duty of each and every member to make it a special effort to attend, for elections of officers and other important bodies take place.

Dr. Mally, Slovene dentist of Cleveland, gave a lecture on teeth Tuesday evening, Nov. 24, at the St. Clair Branch Library.

Jacob J. Stukel, Slovene farmer of St. Louis County, Minnesota, won first prize for the best potatoes at the county fair held recently. His farm also received a prize for the raising of cattle.

It is very important for all members to attend. Why can't all attend? It would certainly make our lodge look great, at least for the annual meeting, should all members be on hand.

There are many new members to be introduced. Why not avail yourself of this opportunity to become acquainted? Here goes for a larger membership and larger attendance during the coming year 1932.

Anna Vidmar, Sec'y.

St. George, No. 61, SSCU

Rado Murnik:

NAVIHANI INDIJANI

(Nadaljevanje)

"Moji bratje so slišali pametne besede!" se je zaletel v Kiseličo. "Urnji Jelen je sicer še mlad, pa poln modrosti! Tudi nima razklanega jezika kakor kače, da bi se legal. Pa vendar podira sam svoje besede! Kdaj je kdo slišal, da ima volk golobje sreč, in da se je medved izpremenil v jagnje? Mi Deleveri se ne bojimo nikogar! Toda, ako mi doslej še nismo užugali nikogar, saj pa tudi nas ni premagal še nihče!"

"To je vse en pes!" se je oglasil Rdeči Sarafan, najmočnejši od vseh. Več pa tudi ni povedal, ampak mirno usmajač vogn kruha.

To je pa zgodlo tovariša Dragotina Milavca ali "Krvavega Čuka," ki je bil po svoji odločnosti kmalu prišel v ime za enega prvih Indijancev.

"Zdaj sem pa že sit zborovanja!" je zarentačil. "Tako se že ne gremo! Sklenimo vendar že enkrat kaj in stopimo na bojno steno! Skrajni čas, da si olepšamo pasove s skalpi! Sicer pa res ne dosežemo prave slave! To niso igrači! Vaš brat je govoril."

In ves rdeč od ječe počepne vročekrveni čuk na hladna tla in ožige Lisjak s hudim pogledom. Ali Prepisavček se ni dal tako izlepa ugnati v kozji rog.

"Kakšnega krokarja sem slišal krokat!" se je ujedal. "Tudi Zviti Lisjak ima za hlačnim jermenom dosti prostora za različne skalpe! Pa to ne gre kakor bi pihnil! To bi ne bilo napak! Krvavi čuk naj ne čeka tja v en dan, temveč naj odpre oči naširoko in pove, kje je kakšen sovražnik, ki ga naj mi..."

Pri teh besedah se je Lisjak doteknil s prstom glave nad desnim ušesom in hitro naredil krog ob robu las.

Duhovi so se razburili. Že je bilo zasejan strupeno seme razkola, in bližal se je velik trenutek. Tačas pa je vstal Veliki Gad, počasi iztegnil desnicu izpod prta, jo položil na prsi in začel:

"Bratje v Manitu! Poslušajte, kaj pravi Veliki Gad! Zviti Lisjak je hud junak, ki mora pred njim obledeti vsak Mingo! Glava mu je jasna ko beli dan, in rad posluša vsakdo njegovih svetov ob zborovem ognjišču. Pa tudi Krvavi čuk je velik mož, in noben veter ne raznesi njegovih besed. Oba sta imenita; čemu naj bi ostala meglja med mladima sokoloma? Nikar naj torej ne obračata obrazov ta na levo, drugi na desno, ampak glejta se prijateljsko! Ne bo nam treba več dolgo hraniti puščje v tulih. Takoj pove Veliki Gad nekaj, kar bo godba ušesom mojih bratov! Postavite kol!"

V.

OB KOLU MUK.

Kmalu so našli objestni divjaki pripravljeni količ in ga zapičili v kanalovo mrežo nedaleč od vigvama.

"Pač ima naš narod več sovražnikov, nego je listja na drevju, pitec pod nebom in bivolov na prerijah," je dejal Veliki Gad. "Eenza izmed teh zoprnikov pa nam je dal veliki duh v roke. Precej privežemo ujetega belokožca ob steber muk, da vidimo, kako zna zaničevati bolečine!"

Po teh besedah pa je odhitel Veliki Gad sam v skladalnicu in prinesel žrtve iz kurnika.

"Ju!" so kriknili Indijanci in jeli s svojimi sulicami, fičafajti in tomahaki po divjaško hapsati okoli nesrečnega belokožca.

Veliki Gad pa je naslonil mačka s hrbotom na kol. Krvavi čuk je vrgel svoj laso in nategnil zanko tako, da je stal živi, čez prsi privezen, na zadnjih nogah pokoncu.

"Živi ni nobena skva!" ga je pohvalil glavar. "Pogumno gleda na pot, ki mu ga bo hoditi."

Vendar mačku vse to ni bilo nič kaj po dlaki. Začel je nezadovoljno renčati in se zvijati. Indijancem pa to ni motilo prav nič njih veselja. Rdeči Sarafan je od same radosti izplil ves brendi na en dušek. Drugi pa so poizkušali s prsti ostrino orožja.

In zdaj je mignil Veliki Gad, naj začeno.

Prvi je nastopil Krvavi čuk, da bi pokazal, kako spretno zna metati svoj tomahak. Zagnati bi ga moral kolikor najbliže žrtvi, ne smel pa bi je zadeti ali celo raniti. Že je vihtel leseno sekirico visoko nad glavo, da bi jo zadegal — kar se je posrečilo mačku, da se je izmuzil iz tanke in ušel neusmiljenim mučiteljem proti izhodu na vrt.

Indijanci so ostromeli. Po kratkem posvetovanju je določil Veliki Gad načrt in dal posameznim oddelkom potrebna povelja. Nekatere je poslal na desno, druge na levo za beguncem.

S sklonjenimi životi so se odpravili divjaki na bojno stezo in pobrali drug za drugim natanko stopinje vodnika. V kratkem so se pretihotapili zguženi čez dvorišče na izhodno stran in izginili kakor begotne sence skozi mala vrata na precej velik vrt onkraj palisad, počenili v fižolovem pragozdu oprezno na tla, naleknili puščice z dolgimi zalustmi na tetive in nanovo vzeli tomahake izza pasov.

Veliki Gad pa se je plazil sam naprej kakor belouška, pripogibal glavo k zemlji in vlekel na uho.

VI.

NASKOK

Vladimir Bukovnik se je ta popoldan nenavadno zgodaj vračal iz pisarnice.

Da je bil tako kmalu prost, to ni žalilo ne njega ne Azorja, ki je svoje veselje oznanjal vsemu svetu, zdaj dirjal za vozovi, zdaj pojhal druge pse. Gospodu daleč naprej je švignil v Jamnikovo vežo in hotel gledat, kaj dela nedosečni sovražnik živi. Ali ni ga bilo videti niti na strehi niti na dvorišču nikjer. Pač pa je zapazil Azor zlobno vesel, da so vrata na vrt le priprita. Kolikokrat je bil že vohal ukažljui kuža pred zaklenjenim rajem — vanj ni mogel nikdar. Morda le zategadelj si je slikal po slepi pameti ta prepovedani kraj nad vse zanimanjem.

In zgodilo se je, da so stopile pasje noge na posvečeno mesto, prvič zopet po mnogih mnogih letih, odkar je gospodarila tukaj gospodična Liza.

Zalazuni, vedno varno skriti, so za prvega lezli proti robu fižolove goščave.

(Dalje prihodnjič)

Otok se ruši

(Nadaljevanje)

Santos nič ne črhone. Gleda kvišku. Nekaj velikih ptic kroži okoli palmovih dreves. Prime za svojo puško. Perutar padetale daleč od reke. Urno ga prevrta, ga priveže za konec palice, počene kraj vode in potisne z batino toplo truplo pod površino.

Vsi so se sklonili proti njemu, že sam njegov molk jim stiska grlo in kar slutijo veliko dramo teh rek. Dve minuti še nista potekli, pa vidijo drobne ribice, plavajoče skoro na površju. Čeljusti se zapirajo. Konec palice se na lahno stresa. Mrevarjenje ni trpelo trideset sekund. Na koncu šibe, ki jo mulat izvleče, se drži samo ogoljena kost. Ptič je izginil.

"No?" jekne Moric.

"Sanjour," jaguar, ki bi plaval preko reke, ne bi živel nad deset minut, aka ga piranje hočeo potreti."

Avgust je tesnobno zrl Santosu v mršavi in zagoreli obraz, češ, kaj se mu porodi nova misel.

"Kako, da se nisem tega poprej spomnil?"

Pograbil je svoj fason, poleklnil pred zabo, nekak kovčeg s pokrovom, iz grobega mehkega lesa, ki so ga poprej spravili na suho, da bi imela mlada žena kamести.

"Tole nas utegne rešiti . . . Ne vem zakaj se ne bi to obdržalo pol ure na vodi."

"Da bi zajahal?" je vprašal Avgust.

"Ne . . . Prekucnil bi se. Na vsak način pa bi noge molele v vodo. In piranje . . ."

Ne da bi bil utegnil povprasiati po klijuu, ki ga bržkone nihče ni imel pri sebi, je pričel mrzlično razbijati zabo.

Pokrov je bil brž odtrgan in vsebinsko naenkrat iztrešena na pribordino. Zabo so napol potisnili v vodo.

"Dobro ga čuvajte. Da ga ne odnese!" je vpil polutan.

Še vedno obrožen s svojo sabljo je obenem naskočil palmo. Plezal je kot opica, objemajoč drobno deblo z rokama, pri čemer si je pomagal z vsemi hrapami, ki so jih pustili nekdani listi.

Ko je bil zgoraj, si je odsekal pripravo, ki bi bila v sili lahko veljala za veslo. Čoln je hotel oboziti.

Naglo je splezal na tla. Ko pa je hotel zabo docela poriniti v vodo, sta se Moric in Avgust odločno postavila preden.

"Ti se ne smeš izpostavljati," je kliknil Avgust. "Ti si tukaj potreben . . ."

"Ampak ti tudi ne, slišiš?" se je drl Moric. "Jaz sem mlajši. Meni gre čast, da vam sem privedem našo ladijo."

"Deset minut ne boste vztrajali v položaju, kakršnega morete zavzetiti," se je odrezal Avgust.

"Vidite, na kakem prostoru se bo treba stisniti kakor kača in se potlačiti, da se zniža težišča?"

Edmund je moral poseči vmes. Sicer pa ni kazalo izgubiti niti minute, če so hoteli poskusiti zadnje in edino sredstvo za rešitev. Avgust je imel prav; človek je moral biti vrvohodec in pokveka, če naj bi se bil zgnezdel v ta četveroglati čolnič, tvoril v njem podtežilo, vesil, ne da bi telo premaknil za centimeter in ne da bi celo gledal iz desene kletke.

Santos sede ob pepelu ugaslega kurišča. Na glas premislja:

"Saj sem vedel . . . V tej deželi je smrt povsod . . . posebno tam, kjer je ne pričakuješ . . . Pod najlepšim nebom, ob najsjajnejšem dnevu kakor sredi orkana . . . Na svoj plen preži."

Edmund je moral poseči vmes. Sicer pa ni kazalo izgubiti niti minute, če so hoteli poskusiti zadnje in edino sredstvo za rešitev. Avgust je imel prav; človek je moral biti vrvohodec in pokveka, če naj bi se bil zgnezdel v ta četveroglati čolnič, tvoril v njem podtežilo, vesil, ne da bi telo premaknil za centimeter in ne da bi celo gledal iz desene kletke.

"S kričanjem ti bomo dajali smer," je rekel Edmund. "Ako bi glavo dvignil, bi se preveznil . . ."

"In vaše ljubke ribice bi me pozrle? Hvala lepa . . ."

Nastanil se je v plavajočem zaboku oprezzo kakor ekvilibrist ali ravnovesnik na vrhu petmetarske prekle. Sesedel se je vanj in po malem izginil na svojega skrovitca. Nič več prostora ni zavzel nego velik pes.

Z vzdignjenima rokama je držal palmov drog in skušal krmiti po vodi.

"Dobro mu gre," je zavpil Moric. "Kar naravnost, Avgust."

Zaboj ni imel nobene države, venomer se je kolebal. Avgust ga je le mukoma potiskal naprej s svojo ranto. Svoje moči je mogel samo smešno malo uporabljati. Vendar pa so Adina in vsi štirje moški z neznanško nadom spremljali njegovo počasno vožnjo.

Ostali so brez moči, gledajoč

Zvonko A. Novak:

Diagona bratskih zavarovanj

(Nadaljevanje)

Prva bratovščina, ki se je v Združenih državah v večjem obsegu naslanjala na sistem kooperativne odpomoči v obliki posmrtnine ali življenskega zavarovanja s pomočjo pridruženih krajevnih društev, je The Ancient Order of United Workmen.

To bratsko podporno organizacijo je ustanovil John Gordon Upchurch leta 1868. Več drugih podpornih matic, organiziranih na podlagi sličnega sistema, je bilo ustanovljenih v naslednjem desetletju.

Nekateri izmed teh podpornih bratovščin so takoj izpostekovali, da bo zavarovalna družba, ki tvorijo tako važen del njihnih aktivnosti in njihovega življenja. Krajevna društva so sredilce in toriše vsega družbenega in narodnega življenja v njihnih odnosnih območjih in okoliščinah. Zato pa ne kažejo družbenne zadeve prav nobene enotnosti.

Nekatere podporne bratovščine dajejo le posmrtnino, nekatere pa dele še raznovrstne podpore, kakor n. pr. podporo za onemogočlost, za poškodbo, za bolezen, za zdravniške operacije, za pogreb in nagrobnne spomenike. K temu je predvsem pričakovati vse jugoslovanske podporne bratovščine, ki pa niso bile vedno tako radodarne in liberalne.

Nekatere podporne bratovščine dajejo le posmrtnino, nekatere pa dele še raznovrstne podpore, kakor n. pr. podporo za onemogočlost, za poškodbo, za bolezen, za zdravniške operacije, za pogreb in nagrobnne spomenike. K temu je predvsem pričakovati vse jugoslovanske podporne bratovščine, ki pa niso bile vedno tako radodarne in liberalne.

Nekatere podporne bratovščine dajejo le posmrtnino, nekatere pa dele še raznovrstne podpore, kakor n. pr. podporo za onemogočlost, za poškodbo, za bolezen, za zdravniške operacije, za pogreb in nagrobnne spomenike. K temu je predvsem pričakovati vse jugoslovanske podporne bratovščine, ki pa niso bile vedno tako radodarne in liberalne.

Nekatere podporne bratovščine dajejo le posmrtnino, nekatere pa dele še raznovrstne podpore, kakor n. pr. podporo za onemogočlost, za poškodbo, za bolezen, za zdravniške operacije, za pogreb in nagrobnne spomenike. K temu je predvsem pričakovati vse jugoslovanske podporne bratovščine, ki pa niso bile vedno tako radodarne in liberalne.

Nekatere podporne bratovščine dajejo le posmrtnino, nekatere pa dele še raznovrstne podpore, kakor n. pr. podporo za onemogočlost, za poškodbo, za bolezen, za zdravniške operacije, za pogreb in nagrobnne spomenike. K temu je predvsem pričakovati vse jugoslovanske podporne bratovščine, ki pa niso bile vedno tako radodarne in liberalne.

Nekatere podporne bratovščine dajejo le posmrtnino, nekatere pa dele še raznovrstne podpore, kakor n. pr. podporo za onemogočlost, za poškodbo, za bolezen, za zdravniške operacije, za pogreb in nagrobnne spomenike. K temu je predvsem pričakovati vse jugoslovanske podporne bratovščine, ki pa niso bile vedno tako radodarne in liberalne.

Nekatere podporne bratovščine dajejo le posmrtnino, nekatere pa dele še raznovrstne podpore, kakor n. pr. podporo za onemogočlost, za poškodbo, za bolezen, za zdravniške operacije, za pogreb in nagrobnne spomenike. K temu je predvsem pričakovati vse jugoslovanske podporne bratovščine, ki pa niso bile vedno tako radodarne in liberalne.

Nekatere podporne bratovščine dajejo le posmrtnino, nekatere pa dele še raznovrstne podpore, kakor n. pr. podporo za onemogočlost, za poškodbo, za bolezen, za zdravniške operacije, za pogreb in nagrobnne spomenike. K temu je predvsem pričakovati vse jugoslovanske podporne bratovščine, ki pa niso bile vedno tako radodarne in liberalne.

Nekatere podporne bratovščine dajejo le posmrtnino, nekatere pa dele še raznovrstne podpore, kakor n. pr. podporo za onemogočlost, za poškodbo, za bolezen, za zdravniške operacije, za pogreb in nagro